

Popis předmětu

Zkratka předmětu:	KZU/SDM	Strana:	1 / 3
Název předmětu:	Sociální deviace		
Akademický rok:	2018/2019	Tisknuto:	18.08.2019 20:13

Pracoviště / Zkratka	KZU / SDM			Akademický rok	2018/2019
Název	Sociální deviace			Způsob zakončení	Kolokvium
Akreditováno/Kredity	Ano, 3 Kred.			Forma zakončení	Kombinovaná
Rozsah hodin	Seminář 2 [HOD/TYD]			Zápočet před zkouškou	ANO
Obs/max	Statut A	Statut B	Statut C	Počítán do průměru	NE
Letní semestr	0 / -	0 / -	0 / -	Min. (B+C) studentů	nestanoveno
Zimní semestr	0 / -	0 / -	0 / -	Opakovaný zápis	NE
Rozvrh	Ano			Vyučovaný semestr	Zimní, Letní
Vyučovací jazyk	Čeština			Počet dnů praxe	0
Volně zapisovatelný předmět	Ano			Hodn. stup. zp. před zk.	S\N
Hodnotící stupnice	S\N				
Hod. v komb. formě studia					
Automat. uzn. záp. před zk.	Ne				
Periodicita					
Nahrazovaný předmět	Žádný				
Vyloučené předměty	Nejsou definovány				
Podmiňující předměty	Nejsou definovány				
Předměty informativně doporučené	Nejsou definovány				
Předměty, které předmět podmiňuje	Nejsou definovány				

Cíle předmětu (anotace):

Kurz si klade otázku, nakolik je koncept sociálních deviací konceptem sociálně mocenským formovaným skrze převládající ideologie. V tomto kontextu studenty seznamuje se základními sociologickými přístupy k sociálním deviacím - od Marxe, Durkheima a Mertona přes interakcionismus (labeling) a konstruktivismus (Foucault, Berger a Luckmann). Dále se kurz věnuje aplikacím těchto teorií a zabývá se problematikou konstrukce deviací skrze etnicitu, chudobu, duševní nemoc, gender a sexualitu.

Požadavky na studenta

Na základě probraného učiva viz Obsah a Literatura.

Zkouška má ústní charakter. Student odpovídá na otázku, kterou si náhodně vylosuje. Otázky vycházejí z témat přednášek.

Obsah

Sociologické teorie deviace

1. C. Sumner - konec sociologie deviací coby disciplíny?
2. Základní sociologické přístupy k sociálním deviacím.
Statistický, normativní, kontrolní a reaktivní přístup. Durkheim: sociální patologie jako normální jev.
3. Merton: deviace jako projev anomie.
Konformita, inovace, ritualismus, stažení se, rebelie. Rozvinutí teorie: Dubin, Simon a Gagnon.
4. Labeling zdroje.
Cooley, Mead, Tannenbaum (dramatizace zla), Lemert (sociálně reakční teorie).
5. Rozvinutí teorie labelingu.
Kitsuse (retrospektivní interpretace, terciární deviace), Becker, Schur (zahlcení rolí). Delabeling (odznačkování).
6. Labeling aplikace.
Labeling a duševní onemocnění (Scheff, Link). Ostych jako deviace.

7. Konstrukce sociálních deviací - Berger, Luckmann
Sociální konstrukce reality - deviace a socializace, aparáty sloužící k udržování světa (terapie, alternace, potlačení, likvidace, zahrnutí, segregace).
8. Deviace a jinakost - Foucault
Deviant coby delikvent, šílenec či pervert.
9. Normální či deviantní?
Bauman - příklad holocaustu: kdy je normální deviantní a deviantní normální? Pokusy Zimbarda a Milgrama.
10. Etnizace sociálních deviací.
Lewis - kultura chudoby, ghettoizace. Granovetter - silné a slabé vazby. Aplikace těchto teorií na českou realitu.
11. Postižení coby deviace.
Společenské konstrukty postižení a hendikepu.
12. Sociální deviace konstruované skrze gender a sexualitu.
Odchyly od heterosexuální normativity chápáné jako deviace: homosexualita, transsexualita, intersexualita, pedofilie atd.

Předpoklady - další informace k podmíněnosti studia předmětu

Bez předchozích předpokladů.

Získané způsobilosti

Popsat, vysvětlit a analyzovat základní teorie sociálních deviací. Aplikovat tyto teorie na sociální praxi, především sociálně-konstruktivistický přístup a teorii labelingu. Dekonstruovat stereotypy ohledně sociálních deviací na příkladu etnicity, postižení a duševní nemoci.

Studijní opory

Garanti a vyučující

- **Garanti:** Mgr. Martin Fafejta, Ph.D.

Literatura

- **Doporučená:** Foucault M. *Dějiny sexuality I. Praha: Herrmann a synové, 1999.*
- **Doporučená:** Foucault M. *Dohlížet a trestat. Praha: Dauphin, 2000.*
- **Doporučená:** Kolářová Kateřina (ed.). (2012). *Jinakost, postižení, kritika.* Praha: Slon.
- **Doporučená:** Bauman Z. *Modernita a holocaust.* Praha: Slon, 2003.
- **Doporučená:** Durkheim, E. *Pravidla sociologické metody.* Praha: Orbis, 1926.
- **Doporučená:** Arendtová H. *Původ totalitarismu, OIKOYMENH, Praha 1996.*
- **Doporučená:** Jakoubek M., Hirt T. (eds.). *Romové: Kulturologické etudy. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk 2004.*
- **Doporučená:** Hrčka, M. *Sociální deviace.* Praha: SLON, 2000.
- **Doporučená:** Munková G. *Sociální deviace (přehled sociologických teorií), Karolinum, Praha 2001.*
- **Doporučená:** Munková G. *Sociální deviace (přehled sociologických teorií). Praha: Karolinum, 2001.*
- **Doporučená:** Berger P. L., Luckmann T.: *Sociální konstrukce reality.* Brno: CDK, 1999.
- **Doporučená:** Goffman E. *Stigma, Slon, Praha 2003.*
- **Doporučená:** Merton R. K. *Studie ze sociologické teorie. Praha: Slon, 2007.*
- **Doporučená:** Merton R. K. *Studie ze sociologické teorie, Slon, Praha 2007.*
- **Doporučená:** Fafejta, M. *Úvod do sociologie pohlaví a sexuality, Nakladatelství J. Piskiewicz, Věrovany 2004.*
- **Doporučená:** Fafejta, M. *Úvod do sociologie pohlaví a sexuality. Věrovany: Nakladatelství Jan Piskiewicz 2004.*

Vyučovací metody

Přednášení

Dialogická (diskuze, rozhovor, brainstorming)

Hodnotící metody

Známkou
Ústní zkouška
Seminární práce

Předmět je zařazen do studijních programů:

Studijní program	Typ stud.	Forma	Obor	Etapa	V.st.pl.	Rok	Blok	Statut	D.roč.	D.sem.
Humanitní studia	Navazující	Prezenční	Kulturální studia	1	2013	2018	Povinně volitelné předměty	B		
Humanitní studia	Navazující	Prezenční	Kulturální studia	1	2013	2018	Povinně volitelné předměty	B		